

Trnovska vas • Kaj se je zgodilo z eno največjih občinskih znamenitosti

Kolonija sivih čapelj v Bišu že desetletje le še spomin

Neurje s točo, ki je leta 2008 pustošilo po tem delu Slovenskih goric, je popolnoma uničilo kakšnih 130 gnezd z odraslimi pticami in njihovimi mladiči. S tem je bilo konec te kolonije, saj doslej še ni bilo novih naselitev.

Siva čaplja poleg močvirskega tulipana, ki je upodobljen na občinskem grbu, velja za zaščitni znak občine Trnovska vas. V najstarejšem slovenskem gnezdišču sivih čapelj v vasi Biš naj bi bilo ob zadnjem štetju več kot 130 gnezd te vitke ptice, ki sodi med ogrožene živalske vrste pri nas. O veliki gnezdni koloniji v Bišu beremo v Wikipediji, kjer tudi piše, da tam učenci lokalne osnovne šole redno štejejo gnezda, pa tudi na spletni strani občine Trnovska vas, kjer med drugim izvem, da so vaščani Biša za ohranjanje naravnega okolja in prizadevanje pri varstvu ptic dobili posebno priznanje Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Zapisano sicer v celoti drži, vendar samo do leta 2008, ko je strahotno neurje z močno točo pobilo ptice in popolnoma uničilo gnezda z mladiči. Nekaj odraslih čapelj se je rešilo, preselile so se v druga, manjša gnezdišča, še jih je videti na poljih in ob vodi, ko iščejo hrano, vendar se v jelšev gaj v Bišu niso več vrnile.

»Siva čaplja gnezdi visoko v drevesni krošnji, tudi na višini desetih

metrov; tako se čuti varna in zaščitena pred vsiljivci. Žal ji je takrat zagodla narava in ji je bilo gnezdenje na taki višini v škodo in ne v korist. Še danes me stisne pri srcu, ko se spomnim tega grozljivega prizora: povsod trupla ptic, uničena gnezda, podrti drevesa ... Toda to je bila višja sila, proti volji narave ne moreš nič,« se spominja upokojena učiteljica Angleca Fras, ki že leta dolgo proučuje kolonijo sivih čapelj v Trnovski vasi

Župan o »izginotju« vse do zdaj ni vedel nič ...

Po odgovor, ali je možno, da na Občini Trnovska vas ne vedo za pomor kolonije sive čaplje v Bišu, smo se obrnili na župana Alojza Benka, ki je pojasnil, da jim je seveda znano, da je bilo gnezdišče v neurju s točo pred desetletjem močno poškodovano, ne pa tudi, da tam danes ni niti enega gnezda več. Sive čaplje na njivah Pesniške doline namreč redno videvajo, zato so bili prepričani, da so se sčasoma vrnile v Jezera in da od tam prihajajo na njive in k vodi.

Foto: Senka Dreu

Angleca Fras se ozira proti jelševim krošnjam in zaman išče ostanke gnezd sivih čapelj.

Danes manjše kolonije sivih čapelj v Sv. Trojici in Dornavi

Tilen Basle, varstveni ornitolog Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), pravi: »Drži, kolonije sivih čapelj od dogodka v letu 2008 v Bišu žal ni več. Verjetno so se osebk razpršili med kolonijami pri Dornavi, nastala pa je tudi nova manjša kolonija pri Sv. Trojici in jezeru Radehova, kar je lahko posledica propada te pri Bišu. Natančneje tega sicer nisimo preverjali, vendar sive čaplje v bližini še zmerom gnezdijo.«

Zanimalo nas je, ali lahko človek kakorkoli pripomore k temu, da bi se siva čaplja, ki sodi med močvirnike in klateže, vrnila v Jezera, vendar je to bojda odvisno izključno od nje same, torej od tega, ali se bosta nekega dne kakšen samec in samica odločila, da si bosta tam spletla gnezdo. Ostaja torej zgolj upanje, da se siva čaplja nekoč ponovno naseli v Jezera ter s tem ostane dejanska znamenitost občine Trnovska vas, ne le spomin nanjo. Do takrat pa bi bilo dobro na občinski spletni strani posodobiti tudi besedilo o koloniji te ptice v Bišu.

Aktivni osnovnošolci zbrali ogromno podatkov

V Bišu leži edini močvirnat del Pesniške doline, imenovan Jezera. Gre za območje velikosti približno dva hektarja, kjer v objemu pretežno črne jelše živi od 35 do več kot štirideset različnih vrst ptic. »Že leta 1999 smo se na podružnični osnovni šoli v Trnovski vasi, kjer sem poučevala, odločili, da bomo 'varuhi' tega naravnega rezervata ter da bomo z naravoslovnimi dnevi in terenskim delom bolje spoznavali predvsem sive čaplje,« pripoveduje upokojena učiteljica Angelca Fras. Najprej so se lotili raziskovalne naloge, v kateri so opazovali življenje sivih čapelj, prešteli gnezda in ugotovili, da se kolonija veča. Leta 2001 so izdali še brošuro z naslovom Siva čaplja, znamenitost občine Trnovska vas, s pomočjo ornitologov pa je bila izdelana tudi naravoslovna učna pot Jezera z obvestilnimi tablami, s čimer so želeli ta naravni rezervat kot zanimivost in posebnost občine predstaviti širši javnosti.

Pripravili so obrazce za popis gnezdišč, vsako leto so šteli gnezda in ugotavljali, da njihovo število raste. Po podatkih iz leta 1982 naj bi Jezera štela 50 gnezd, deset let kasneje jih je bilo 60, leta 1997 že 111, dve leti kasneje kar 142 in leta 2000 131, potem pa se je število gnezdišč vrtelo okrog 130. Vse do nesrečnega leta 2008, ko je ta del Slovenskih goric zajelo neurje, ki je odkrilo in uničilo prenekatero streho. Neurje, ki je bilo usodno tudi za kolonijo sive čaplje v Bišu.

Foto: Angleca Fras

V koloniji sivih čapelj v Bišu je bilo nekoč več kot sto naseljenih gnezd.

Foto: Senka Dreu

V Bišu leži edini močvirnat del Pesniške doline, imenovan Jezera, velik približno dva hektarja, kjer v objemu pretežno črne jelše živi več deset vrst ptic.